

- Opgericht op 22 januari 2018.
- Meerjarenbeleidsplan (2018-2020).
- Visie & Missie geformuleerd.
- Nieuw lid: Rijnstate (2019).

PATIËNTENZORG

29 initiatieven

+ CIZG-ledenvergadering: 13

- 1 Advisering aan Werkgroep Betrouwbaar Verwijzen van IKNL (Martine Busch).
- 2 Ontwikkeling groeidocument IM-experts in diverse medische specialisaties voor consultatie.
- 3 IMKA: Project Integrative Medicine bij Kanker, informatie over IM bij kanker toegankelijk maken. Samenwerking met Kanker.nl en IKNL (2020-21).

ONDERWIJS

29 initiatieven

+ Vergadering Dagelijks Bestuur: 25

- 1 Start traject samenwerking met Academy for Integrative Medicine (AIM) (2019).
- 2 Inventarisatie van IM-opleidingen in Nederland (2019-10).
- 3 IM-lesmodules.

PUBLICATIES

57 peer reviewed

+ Nieuwsbrief voor de leden: 5

- 1 Ontwikkeling website, Nederlands- en Engelstalig.
- 2 Persbericht over oprichting CIZG (2018).
- 3 Communicatie intern en extern rond nominatie en toekenning Kackadorisprijs 2019 aan CIZG-adviseur Jacobine Geel.

ONDERZOEK

24 studies

+ Vergadering Adviesraad: 2 (1 per jaar)

- 1 Posterpresentatie CIZG op congres Academic Consortium Integrative Medicine & Health, Baltimore (mei 2018)
- 2 COVICAM: Complementary and Alternative Medicine (CAM) use and lifestyle related changes during the COVID-19 Pandemic: an International Cross-sectional Survey in Norway, Sweden and The Netherlands.
- 3 COMMON: Ontwikkeling van tool om communiceren over aanvullende behandeling bij kanker integraal onderdeel te maken van routinematige kankerzorg. Samenwerking met NIVEL, Van Praag Instituut, patiënten- en beroepsorganisaties (2020-23).
- 4 Congrescommissie Nationaal IM-congres, 2021.

EXTRA

19 initiatieven +

- 1 Meeting (2x) met internationale partner consortia IMH; meeting (2x) met internationale adviseurs.
- 2 Deelname internationaal Platform IM.
- 3 Deelname WHO-taakgroep Traditional and Complementary Medicine, Macau 2019.

CIZG PARTNERS ▼

AIM

Academy for Integrative Medicine

Kanker.nl

Online platform met informatie over kanker.

NAFKAM

Nationaal onderzoekscentrum complementaire geneeskunde, Noorwegen

ACIMH

Academic Consortium for Integrative Medicine & Health

WHO

Taakgroep Traditional and Complementary Medicine

- Bij Kindergeneeskunde, Hematologie, Oncologie, Longgeneeskunde en Radiotherapie zijn artsen en verpleegkundig specialisten betrokken bij het uitrollen van IM.

- Het Platform Complementaire Zorg richt zich op belangenbehartiging en is een verduurzaming van het IM-implementatie-beleid. Leden zijn artsen, leidingge-

venden en verpleegkundigen/verpleegkundig specialisten. Professionele kwaliteitscriteria zijn werkzaamheid en veiligheid en Evidence Based Medicine.

PATIËNTENZORG

8 initiatieven ▼

- 1 Poli IM bij kinderneurologie (IMKI-poli). In 3 jaar 167 patiënten gezien.
- 2 Poli IM bij oncologie, inclusief verwijscircuit, 67 patiënten in 1 jaar gezien.
- 3 Projectplan Implementatie Focustaal in JKZ. Streven is om in 2020-2022 ±400 medewerkers te trainen, JKZ breed.
- 4 Trainingen Focustaal op de afdelingen Scopie en Dialyse.
- 5 Integrative Nursing-project op Dialyse, gericht op reductie van (prik-) angst, pijn en stress.
- 6 IM wordt meegenomen in diverse keuzehulpen ter bevordering van Samen Beslissen, zoals bij AML bij ouderen en ITP bij advies over voeding, beweging en ontspanning.
- 7 Gekwalificeerde verwijscircuits met externe, complementair therapeuten voor kinderen en volwassenen op gebied van voeding, beweging en ontspanning.
- 8 Pilotproject 'Denk aan Bewegen' (2018-2019), motor imagery bij dialysepatiënten.

ONDERWIJS

9 initiatieven ▼

- 1 Intern symposium Leefstijlgeneeskunde en Integrale Zorg, 2018, 180 deelnemers.
- 2 Spreker op externe symposia voor verpleegkundig specialisten, fysiotherapeuten, huisartsen, en op intern symposium over pijn.
- 3 Masterclass IM (2x), voor medisch specialisten en verpleegkundigen, 35 deelnemers.
- 4 Presentaties (>35) voor diverse vakgroepen: verpleegkundigen, diëtetiek, apotheek, CAR.
- 5 Bijscholing dialyseverpleegkundigen, met 2 presentaties over complementaire zorg.
- 6 Scholing Focustaal afdelingen Scopie en Dialyse, 112 deelnemers (2019).
- 7 Mindfulness voor de medewerkers (met HR), 3 trainingen voor 38 artsen, arts-assistenten en verpleegkundigen (2019), 43 deelnemers.
- 8 Sinds 2017 gebruik van database Natural Medicine door specialisten en verpleegkundigen, afdeling Diëtetiek, Apotheek.
- 9 Begeleiding stagiaires, 2x half jaar, studenten Hogeschool Leiden, opzet verwijscircuit volwassenen, analyse IMKI-poli.

ONDERZOEK

5 studies ▼

- 1 Evaluatieonderzoek IMKI-poli.
- 2 Partner bij Medical Delta Integrative Medicine (2020); testen van applicatietool voor reductie van AB-resistentie bovenste luchtweginfectie bij kinderen.
- 3 Deelname JKZ aan multicenter IMPECT-studie bij trechterborst naar effect van muziekinterventie bij adolescenten op pijn, angst, medicatiegebruik en kwaliteit van leven (samen met Sophia Kinderziekenhuis Erasmus MC, AMC, 170 patiënten).
- 4 Evaluatieonderzoek/Business case poli IM voor volwassenen (2019).
- 5 Mindfulness voor zorgprofessionals in de COVID-19 zorg (samen met o.a. RadboudUMC, 220 deelnemers).

EXTRA

2 initiatieven ▼

- 1 Posterpresentatie op internationaal IM-congres in VS (2018).
- 2 Publicatie van diverse artikelen (niet peer reviewed) in onder andere tijdschriften van patiëntenverenigingen.

- Integrale Psychiatrie, leefstijl en zingeving worden steeds breder gedragen in de organisatie en elementen ervan worden opgenomen in de missie en visie.
- Het CIP kent twee onderzoekslijnen:
  - (1) mind-body medicine en veerkracht
  - en (2) kritisch medicatie-gebruik en natuurlijke middelen.

PATIËNTENZORG 6 initiatieven ▼

- 1 Het CIP heeft het keurmerk TOPGGz gehaald (oktober 2020).
- 2 De werkwijze van CIP (het CAG-protocol) is onderdeel geworden van de Zorgstandaard Depressie en de Zorgstandaard Psychose.
- 3 Rogier Hoenders is mede-initiator en co-auteur van de generieke module AKWA Zingeving in de GGZ.
- 4 Jaarlijks gemiddeld 450 patiënten in zorg. Elk jaar 150-200 nieuwe patiënten.
- 5 Jaarlijks 20-40 consultaties/advies, vnl. over gebruik van natuurlijke middelen.
- 6 Jaarlijks 20-40 second opinions, vnl. over gebruik van natuurlijke middelen.

ONDERWIJS 7 initiatieven ▼

- 1 Meer dan 100 medewerkers getraind in leefstijlvaardigheden (9x4 uur).
- 2 Jaarlijks volgen 4 psychiaters in opleiding een deel van hun opleiding bij het CIP.
- 3 Rogier Hoenders is docent bij het Noordelijk Opleidingsconsortium Psychiatrie (OOR), de kaderopleiding GGZ huisartsen, het UMCG/PPO Groningen voor psychologen in opleiding tot GZ-psycholoog.
- 4 Stynke Castelein doceert binnen de GZ-opleiding en de KP-opleiding.
- 5 In 2020 is CIP opnieuw verkozen tot de beste stageplaats van Lentis door de AIOS.
- 6 Artikel over IP in bijscholingstijdschrift van huisartsen.
- 7 Hoofdstukken voor (red.) De Weijer & de Vries, Handboek Leefstijlgeneeskunde

ONDERZOEK 9 studies ▼

- 1 Promotieonderzoek yoga bij jonge vrouwen met depressie (RCT).
- 2 Multicenterstudie naar effect mindfulness-based cognitieve therapie op bipolaire stoornis (RCT).
- 3 Effect mindfulness- en compassietraining bij populatie met complexe angst-, stemmings- en trauma-klachten.
- 4 Pilotstudie naar effect leefstijlprogramma bij chronische depressie- en angststoornissen.
- 5 Haalbaarheid, effectiviteit en implementatie van E-Health terugvalpreventieprogramma bij depressie (Steadymood).
- 6 Effectiviteit van leefstijltraining op welzijn patiënten en medewerkers.
- 7 Virtual Reality stress reduction for a heterogeneous group of psychiatric outpatients.
- 8 N=1 studies met tijdreeksanalyse naar het effect van complementaire medicatie bij mensen met chronische angst en depressieve klachten.
- 9 Systematic review en meta-analyse naar de effecten van leefstijlveranderingen bij ernstige psychische aandoeningen.

PUBLICATIES 16 peer rev. ▼

- De CIZG-initiatieven van [Lentis](#) resulteerden in 16 peer reviewed publicaties.

EXTRA 3 initiatieven ▼

- 1 In periode 2018-2020 25 wetenschappelijke presentaties op congressen.
- 2 Rogier Hoenders is genomineerd voor leefstijlprofessional van het jaar (2019/20).
- 3 25 zorgvernieuwingen in relatie tot IM binnen Lentis.

- Ongeveer 2/3 van de projecten betreft (inclusieve) landbouw en 1/3 voeding en gezondheid.
- Al het onderzoek door LBI valt onder IM en leefstijl-geneeskunde.

ONDERWIJS

4 initiatieven ▼

- 1 Het Louis Bolk Instituut verzorgde Mind Body Medicine skills training aan de Universiteit Utrecht (2018-2019), 9 dagdelen, 30 studenten.
- 2 Jaarlijks supervisie voor gemiddeld 5 studenten Geneeskunde / Public Health / Voeding en Gezondheid.
- 3 51 Presentaties / lezingen / colleges vanuit de samenwerking Louis Bolk Instituut en Lectoraat Antroposofische Gezondheidszorg Leiden.
- 4 12 Gastcolleges in binnen- en buitenland.

ONDERZOEK

3 studies ▼

- 1 Onderzoek Positieve gezondheid in Amsterdam Zuidoost (2016-2019) (samen met o.a. Stadsdeel Zuidoost, GGD en het Institute for Positive Health).
- 2 Groente en fruit in gesloten settings (2016-2019) (Een PPS met 's Heeren Loo en diverse andere partners).
- 3 Onderzoek naar de rol van IM bij het reduceren van ongepast antibiotica-gebruik (Internationale samenwerking olv Louis Bolk Instituut in het kader van het JPIAMR-netwerk, 2016-heden).

PUBLICATIES

28 peer reviewed ▼

- In het kader van het CIZG presenteerde het Louis Bolk Instituut 28 peer reviewed publicaties.

EXTRA

2 initiatieven ▼

- 1 Esther van der Werf is geselecteerd voor Leadership program on Integrative Medicine 2020-2025 van het Australian Research Centre in Complementary and Integrative Medicine (ARCCIM), UTS Sydney, Australia).
- 2 Publicatie van 3 rapporten n.a.v. praktijk-/implementatie-onderzoek.

- Er is een interdisciplinaire Werkgroep Integratieve Medicine (WIM) / Oncologiecommissie.
- Er is een vitaliteitscentrum. Chronische pati-

enten worden innovatief en digitaal, multidisciplinair begeleid via een modulair programma (o.a. leefstijlgeneskunde).

- Overzicht binnen MMC welke professionals (per vakgroep) geïnteresseerd zijn in IM.

PATIËNTENZORG

8 initiatieven ▼

- 1 Implementatie Fit4surgery bij darmkanker (samen met [RadboudUMC](#)).
- 2 Prehabilitatie bij meerdere aandoeningen.
- 3 In POS anamnese wordt standaard gevraagd naar gebruik supplementen en vitamines.
- 4 Muziek als medicijn op de OK geïmplementeerd.
- 5 Mindfulness voor patiënten en medewerkers via vitaliteitscentrum (200 patiënten uit 5 ziekenhuizen).
- 6 Pro-fitstudie naar effect leefstijl op de gezondheid van AP-patiënten (samen met [RadboudUMC](#), financiering ZonMw).
- 7 HRM-beleid gericht op leefstijl van de medewerkers; screening en aanbod van cursussen mbt gezonder eten en bewegen.
- 8 Samen Beslissen geïmplementeerd binnen Oncologie. MMC-breed Patiënt+ (programma met keuzehulpen) aangeschaft en geïmplementeerd.

ONDERWIJS

3 initiatieven ▼

- 1 Symposium Leefstijl, juni 2019 (voor huisartsen en specialisten, 96 deelnemers).
- 2 Meerdere professionals hebben IM-scholingen gevolgd in [Rijnstate](#).
- 3 Afstudeerstage verpleegkundige mbt gebruik complementaire zorg.

ONDERZOEK

1 studie ▼

- 1 Deelname COMMON-studie, open communicatie over evidence-based complementary medicine, (samen met o.a. [Rijnstate](#), financiering door KWF, gestart 2020).

- RadboudUMC richt zich als academisch centrum op evidence en credibility, maar is ook innovatief op het gebied van preventie en leefstijl. IM past daarin.

PATIËNTENZORG

5 initiatieven ▼

- 1 Beter Gezond, leefstijl als medicijn bij kanker (samen met Vereniging Arts & Leefstijl). In 3 jaar >200 zorgprofessionals uit 25 oncologische ketens van 4 ziekenhuizen getraind, >300 deelnemende patiënten.
- 2 Implementatie Fit4surgery bij darmkanker (samen met [Máxima MC](#)).
- 3 Project Blue Zone. Aanbod aan creativiteit, rust en ontspanning (kunst, muziek, yoga, mindfulness) tijdens verblijf of bezoek. Tweede plaats bij CZ Zorgprijs 2019.
- 4 Leefstijlproject Healthy Professionals voor medewerkers, met intern geschoolde leefstijlcoaches.
- 5 Mindfulness-based interventies voor patiënten met zowel psychiatrische stoornissen (jaarlijks 200-300) als chronische, lichamelijke ziekten (jaarlijks 50-75 kankerpatiënten).

ONDERWIJS

3 initiatieven ▼

- 1 Symposium Supportive Oncology in 2019, (samen met AIM).
- 2 Themabijeenkomst IM in de AYA-zorg 2020.
- 3 Keuzevak Mindfulness voor 2e jaars studenten Geneeskunde, Biomedische Wetenschappen en Tandheelkunde. 4x per jaar, 16 studenten per cursus.

ONDERZOEK

5 studies ▼

- 1 BeMind. Landelijk onderzoek naar kosteneffectiviteit van mindfulness-based cognitieve therapie voor kankerpatiënten (245 patiënten, financiering KWF).
- 2 Buddy. Vervolgproject naar kosteneffectiviteit van blended en stand-alone online mindfulness-based cognitieve therapie voor kankerpatiënten (samen met o.a. [Rijnstate](#) en [Máxima MC](#), 254 patiënten, financiering KWF).
- 3 Balans. Multicenter onderzoek naar mindfulness-based cognitieve therapie bij bipolaire stoornis (samen met o.a. [Lentis](#) en [MUMC](#), financiering ZonMw, 160 patiënten).
- 4 Mindfulness voor patiënten met Inflammatory Bowel Disease (samen met o.a. [Rijnstate](#), 136 patiënten).
- 5 Mindfulness voor zorgprofessionals in de COVID-19 zorg (samen met o.a. [Haga Ziekenhuis](#), 220 deelnemers).

PUBLICATIES

13 peer reviewed ▼

- De CIZG-initiatieven van [RadboudUMC](#) resulteerden in 13 peer reviewed publicaties.

EXTRA

3 initiatieven ▼

- 1 Organisatie International Conference on Mindfulness (ICM) in Amsterdam, 11-12 juli 2018. 800 mindfulness onderzoekers en trainers wereldwijd.
- 2 Landelijk Mindfulness Symposium (2019).
- 3 Landelijk Online Mindfulness Symposium (2020).

- Het accent van IM ligt op oncologie en kindergeneeskunde.
- Er is een Platform Integrative Medicine

- van medisch specialisten.
- IM is opgenomen in het Rijnstate Jaarplan 2021 voor verdere uitrol en

implementatie binnen andere specialismen.

PATIËNTENZORG

13 initiatieven ▼

- 1 Poli Integrative Oncology, inclusief verwijscircuit.
- 2 Mutidisciplinaire netwerkvorming in de oncologie.
- 3 Jobtool integrative oncology ontwikkeld.
- 4 Jobtool op ethisch raamwerk ontwikkeld.
- 5 Jobtool Uitleg beoordelingsschaal voor kankerpatiënten.
- 6 IM in folder ondersteunende zorg bij kanker.
- 7 Protocol voor non-farmacologische pijnbestrijding bij neonaten.
- 8 Werkgroep angst-, stress- en pijnreductie bij kinderen.
- 9 Gebruik van focustaal, geleide visualisatie en medische hypnose op SEH/Kinderafdeling/ dagbehandeling icm zorg verleend door medisch pedagogisch medewerkers.
- 10 Folder voor ouders over poliklinische adviezen IM-behandeling bij astma.
- 11 Muziek op IC, Urologie, MDL, OK en bij neonatologie geïmplementeerd.
- 12 Focustaal geïmplementeerd bij Psychiatrie.
- 13 Aanschaf database Natural Medicine.

ONDERWIJS

3 initiatieven ▼

- 1 IM-scholing 37 zorgprofessionals binnen de oncologie.
- 2 Begeleiding HBO-V studenten bij IM-onderzoek.
- 3 IM-scholing aan 180 zorgprofessionals.

EXTRA

9 initiatieven ▼

- 1 Ambassadeur Soul Search Foundation.
- 2 Kwaliteitscriteria acupunctuur bij Kanker.nl
- 3 Dreamteam IM Aya nationaal.
- 4 Landelijk netwerk medisch specialisten IM.
- 5 Ines Fonds, cofinanciering opleiding STIBIG voor verpleegkundig specialist Mammacare.
- 6 Schenking van Alles Eruit Fonds voor platform betrouwbare informatie Integrative Oncology.
- 7 Zelfmanagement-tool voor patiënten na kanker.
- 8 Prehabilitatie zorgpad colorectaal, 2020.
- 9 Mindfulness en yoga breaks voor professionals.

ONDERZOEK

6 studies ▼

- 1 Mindfulness voor patiënten met Inflammatory Bowel Disease (samen met o.a. [RadboudUMC](#), 136 patiënten).
- 2 Buddy. Vervolgproject naar kosteneffectiviteit van blended en stand-alone online mindfulness-based cognitieve therapie voor kankerpatiënten. (In samenwerking met o.a. [RadboudUMC](#) en [Máxima MC](#), 254 patiënten, financiering KWF).
- 3 Literatuurreview en kwalitatief onderzoek voedingssupplementen (samen met Wageningen WUR).
- 4 Bijdrage aan wetenschappelijk onderbouwde richtlijn voor IM-zorg bij kinderen met astma, ook omgezet in een jobtool.
- 5 Data verzameld voor onderzoek naar aan leefstijl gerelateerde veranderingen tijdens de coronapandemie (samen met [MUMC+](#)).
- 6 Deelname COMMON-studie, open communicatie over evidence-based complementary medicine (samen met o.a. [Máxima MC](#), financiering door KWF, gestart 2020).